

LAUSUNTOPYYNTÖ VHO/ DNRO 20453/03.04.04.04.23/2021

Ymp § 54 *Valmistelija rakennustarkastaja Jyri Harju, puh. 040 848 8243 tai jyri.harju@perho.com.*

Vaasan hallinto-oikeus pyytää ympäristölautakunnalta lausuntoa koskien ympäristölautakunnan päätöksestä 3.3.2021 § 13 (Ilmoitus maa-aines- ja ympäristölupaehdojen laiminlyönnistä) tehtyä valitusta.

Lausunto pyydetään toimittamaan 3.12.2021 mennessä.

Lisätietoja asiasta/päätöksestä antaa rakennustarkastaja Jyri Harju, puh. 040 848 8243 tai jyri.harju@perho.com.

Rakennustarkastajan päätösehdotus:

Perhon kunnan ympäristölautakunta on myöntänyt 18.3.2020 Koneurakointi ja kuljetus J. Isomöttönen Oy:lle maa-aines- ja ympäristöluvan, joka koskee 1,35 ha:n ottamisaluetta (josta varsinainen louhos on 0,85 ha) ja 50 000 k-m3 maa-ainemäärää tilalla Nevanperä 584-401-19-108. Maa-aines- ja ympäristölupapäätöksestä on kuulutettu asianmukaisesti ja lupapäätös on saavuttanut lainvoiman. Myös valituksen tekijää on kuultu lupahakemuksesta, eikä hän ole jättänyt hakemuksesta huomautusta.

Valittaja on toimittanut ympäristölautakunnalle 27.1.2021 päivätyn ilmoituksen koskien kyseisen Nevanperänharjun maa-aines- ja ympäristölupaehdojen laiminlyöntiä. Ilmoittaja on vaatinut ympäristölautakuntaa perumaan myöntämänsä maa-aines- ja ympäristöluvan. Ilmoituksen johdosta ympäristösihteeri ja tekninen johtaja ovat suorittaneet katselmuksen Nevanperänharjun kalliolouhokselle 3.2.2021, ja katselmuksessa tarkastettiin ottamisaluetta koskevat lupaehdot 1-9.

Louhoksella on suoritettu luvan mukaista maa-aineksen ottamista kesällä ja syksyllä 2020 ja ympäristösihteeri on mittauttanut ottamismäärän ulkopuolisella mittamiehellä viimeisimmän louhinnan jälkeen syksyllä 2020. Luvan haltija on tehnyt ympäristösihteerille sekä NOTTO-rekisteriin ottamisilmoituksen vuoden 2020 osalta. Lupaviranomaisen teettämän mittauksen mukainen ottamismäärä ja luvan haltijan ilmoitus täsmäävät, kun huomioidaan louhoksen pohjalla oleva irroitettu kallioaines. Katselmuksessa on todettu, että lupaehdojen osalta on osittaisia laiminlyöntejä, koskien jyrkänteiden merkitsemistä ja aitaamista. Urakoitsija oli kuitenkin ryhtynyt turvallisuutta parantaviin toimenpiteisiin. Lupaehdoja oli katselmuksen perusteella muilta osin noudatettu.

Maa-aineslain (555/1981) 16 §:n mukaan lupaviranomainen voi muuttaa lupamääräyksiä tai peruuttaa luvan, milloin

- 1) lupamääräyksiä on jatkuvasti tai muutoin törkeästi rikottu;
- 2) ainesten ottaminen on ennalta arvaamattomalla tavalla vaikuttanut haitallisesti ympäristöön, asutukseen tai luonnonolosuhteisiin; tai
- 3) lupahakemuksessa on annettu vääriä tai virheellisiä tietoja tai selvityksiä.

Ympäristölautakunta on todennut 3.3.2021 13 §:ssä tekemässään päätöksessään, että lautakunta ei peru luvanhaltijan maa-aines- ja ympäristölupaa. Lautakunta toteaa, että

luvan perumiseen ei ole perusteita, sillä luvan haltija on ryhtynyt turvallisuutta parantaviin toimenpiteisiin.

Ympäristölautakunta lausuu valituksen yksityiskohtaisiin perusteluihin seuraavaa:

Valituksen tekijä on vedonnut valituksessaan mm. lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005). Valittajan mukaan luvassa ei ole huomioitu, että räjäytystoiminta on laajamittaista (Toiminnan jaottelu 390/2005 (3 luku 22 § 1 mon)). Luvassa, josta valittaja on tehnyt valituksen, on kyseessä on maa-ainesta ja ympäristölupa, joka oikeuttaa louhimaan kalliokiviainesta 50 000 k-m³ kymmenen vuoden aikana. Räjäytystöitä suoritetaan louhintaa varten muutamana päivänä vuodessa, tarpeen mukaisesti. Ei voida katsoa, että räjäytystoiminta olisi laajamittaista.

Valituksen tekijä on vedonnut, että vuosittaiseksi ottomääräksi on ilmoitettu 5000 m³ mutta on otettu 17 800 m³ ja, että todellinen ottomäärä on vielä tuplasti suurempi. Ympäristölautakunnan myöntämässä maa-ainestilupapäätöksessä ei ole vuosittaista ottomäärää, ainoastaan kokonaisottomäärä 50 000 k-m³. Vuotuinen ottomäärä on hakijan arvio, joka on kokonaisottomäärä suhteutettuna lupa-aikaan. Hakijan ilmoittama ottamismäärä 17800 k-m³ täsmää myös alueelle teetetyn valvontatarkastuksen mittaukseen.

Valituksen tekijä on vedonnut räjähdeaineiden luvattomaan käsittelyyn ja varastointiin louhosalueella ja siihen, että räjäytystyön suorittajilla ei ole Tukesin myöntämiä lupia. Räjäytystyöt on suoritettu kahden eri yrityksen toimesta, jotka molemmat tekevät työkseen kallion louhintaa ja heillä on Tukesin myöntämät pätevyudet. Väitös lupien puuttumisesta on törkeä. Ilman asianmukaisia lupia ei räjähdeaineita saisi edes toimitettua työmaalle. Räjähdeaineita ei varastoida työmaalla, vaan räjähdeainetoimittaja toimittaa räjähteet työmaalle ja ne asennetaan välittömästi räjäytystä varten. TTK:n räjäytys- ja louhintatyön turvallisuusohjeen mukaisesti työpaikalla saa olla varastosuojan ulkopuolella asianmukaisesti sijoitettuna, merkittynä ja vartioituna enintään räjäytysuunnitelmien mukaista päivän tarvetta vastaava määrä räjähdettä. Kyseessä ei siis ole pysyvä varastointi, joka tarkoittaa jatkuvasti, vuodesta toiseen, tapahtuvaa varastointia. Räjähdeaineita toimitetaan muutaman kerran vuodessa, silloin kun louhitaan. Louhintaa ei välttämättä suoriteta edes joka vuosi, vaan tarpeen mukaan.

Valituksessa on vedottu, ettei aluetta ole kaavoitettu onnettomuusvaaralliseen toimintaan. Valituksessa kerrotaan, että vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastovien tuotantolaitosten sijoituksessa tulee ottaa huomioon sijoituspaikan ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisessa oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus samoin kuin aluetta mahdollisesti koskevat kaavamääräykset. Ympäristölautakunta toteaa, että laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005 ottaa kantaa vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastovien tuotantolaitosten sijoittamiseen. Kyseessä ei ole tuotantolaitos vaan kalliokiviaineksen ottamisalue, joka on nykyittakaavassa kokonaisottomäärältään varsin pienikokoinen. Maa-ainesten ottamisalueet sijoittuvat yleensäkin maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, eikä niitä kaavoiteta "onnettomuusvaaralliseen toimintaan".

Valituksen tekijä on siinä oikeassa, kun toteaa, että räjäytys- ja louhintatöitä teettävän ja tekevän tulee ottaa huomioon seuraavat tärkeät määritelmät: vaarallinen alue ja asuttu alue, sillä räjäytystyön suorittaja vastaa räjäytystyöstä ja sen turvallisuudesta. Räjäytystyön johtaja on se, joka määrittelee vaarallisen alueen. Vaarallisen alueen määrittämiseen vaikuttavat mm. kentän peittäminen, siinä käytetyt räjähteet, reikien koko ja pituus, poraustarkkuus, kallion laatu, etutäyte ja heittosuunta. Vaarallinen alue määritellään räjäytyssuunnitelmassa.

Valituksen tekijä vetoaa räjähdeainevaraston vaatimukseen VNA 644/2011 edellyttäen huomioimaan mm. VNA2015/1101 28 § Varaston rakennevaatimukset mm. varaston on kestävä vähintään 120 minuuttia ulkopuolista paloa. Lisäksi 29 § rakennuksen paineenkevennys ym.. Ympäristölautakunta toteaa, että louhoksella ei ole räjähdeainevarastoa. Kyseinen asetus koskee tuotantolaitoksia, ei kyseessä olevan maa-aines- ja ympäristöluvan mukaista toimintaa.

Valituksen tekijä väittää, että asetuksen vähimmäisvaatimuksetkin lupamääräyksissä on jätetty huomioimatta. Ympäristölautakunta huomioi, että Valtioneuvoston asetuksen 800/2010 asetus kivenlouhimien, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamien ympäristönsuojelusta, mukaisesti kivenlouhimien vähimmäisetäisyys asutukseen on 300 metriä. Tässä tapauksessa lähin asutus on yli 500 metrin etäisyydellä. Lupaehdoissa on annettu määräykset mm. toiminta-aikojen sekä melun ja pölyn leviämisen estämisen suhteen vaikkakin etäisyys lähimpään asutukseen on yli 500 m (asetus 800/2010 §:t 4-8). Murskauslaitteet sijoitetaan aina louhosmonttuun ja tässä tapauksessa louhoksen seinämät ovat asutuksen suuntaan, joka estää tehokkaasti äänen leviämistä ympäristöön.

Valituksen tekijä on vedonnut pölyhaittaan. Ympäristölautakunta toteaa, että kuvat, jotka ovat valituksen liitteenä, eivät ole valituksen tekijän kiinteistöltä. Ilmoitukseen pölyhaitasta on otettu kantaa valituksen alaisessa päätöksessä. Videomateriaali on kuvattu louhoksen reunalta, joka on työmaa-alue. Louhinnasta aiheutuu aina jonkin verran pölyä, vaikka laitteisto olisi koteloitu ja raaka-ainetta kastellaan. Valokuvista ei voida suoraan todeta, että pöly olisi peräisin noin 600 metrin päässä sijaitsevalta louhoksesta. Ilmoituksen perusteella suoritettiin asutuksen alueella tarkastuskäynti 18.8.2020 ja tuolloin ei havaittu ilmassa olevan pölyä. Väite siitä, että tarkastuskäynnistä ei ole mitään havaintoa on paikkaansa pitämätön, sillä valituksen tekijä tuli tuolloin autolla vastaan ja myöskin soitti ympäristösihteerille.

Lupaehdoissa on annettu määräyksiä liittyen polttonesteiden, voiteluaineiden, jätteiden ja louhoksen vesien käsittelyyn. Määräyksissä on huomioitu ympäristönäkökohdat tarpeellisilta osin. Tästä johtuen valituksen tekijän väite ”ympäristöluvan ehdot eivät täyty miltään osin, mitä ympäristölain ja asetuksen vaatimukset edellyttävät” on täysin perätön.

Valituksen tekijä on ottanut kantaa 49 § luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty. Ympäristölautakunta on lupaa myöntäessään todennut, että suunniteltu toiminta täyttää luvan myöntämisen edellytykset. Lisäksi samalla alueella on ollut jo ennestäänkin kalliokiviaineksen louhintaa. Valittaja vetoaa, että lupahakemukseen ei ole liitetty selvitystä pinta- ja louhosvesistä, niiden käsittelystä ja poisjohtamisesta, mikä on ristiriidassa ympäristönsuojelulain kanssa. Ympäristölautakunta toteaa, että ottamissuunnitelmassa on mainittu vesien käsittelyksi saostusallas. Louhoksen vedet on pumpattu louhoksen reunalla olevaan kalliokuoppaan, josta ne on johdettu

pintavalutuksena metsämaan kautta alapuolisiin ojiin. Vesien käsittelyjärjestelmän on katsottu olevan riittävällä tasolla.

Valittajan mukaan alueelle on myönnetty ainoastaan maa-aines- ja ympäristöluvut, ja kyseiset luvat eivät perustu todelliseen toimintaan. On huomioitava, että maa-aines- ja ympäristölupa ovat lupia, jotka kuuluvat ympäristöviranomaisen päätäntävaltaan. Kallion louhintaa varten toiminnanharjoittajan tulee toimivaltaiselta lupaviranomaiselta, joka tässä tapauksessa on Perhon ympäristölautakunta, hakea maa-aineslupa. Mikäli louhintatoimintaa suoritetaan yli 50 päivänä samalla alueella tulee toiminnalle hakea ympäristölupa. Maa-aines- ja ympäristölupa oikeuttavat toiminnanharjoittajan kiviaineksen ottamiseen. Räjätystöiden luvitus ei kuulu ympäristöviranomaisen toimivaltaan.

Valituksen tekijä toteaa valituskirjelmänsä lopussa seuraavaa: räjähdyksistä on aiheutunut jo merkittäviä omaisuusvahinkoja ja koteja on jo vaurioitunut toistuvissa yli suurissa panostuskentissä. Vaara-alueella asuminen ja räjähteiden käyttö ja käsittely aiheuttaa jatkuvaa pelkoa, koska ihmishenkien menetys on mahdollista. Ympäristölautakunnalle tuli kaksi ilmoitusta vuonna 2020, että louhintatöistä olisi aiheutunut vaurioita rakennuksille. Ympäristösihteeri teetti tuolloin asiantuntija-arvion ulkopuolisella konsultilla, jonka mukaan ei ollut todennäköistä, että vauriot olisivat johtuneet ko. louhoksella suoritetuista räjäytystöistä. Raportti lausunnon liitteenä (liite 1). Kiinteistön omistajat tekivät myös rikosilmoituksen poliisille mutta poliisi ei lähtenyt asiaa tutkimaan.

Asian suhteen on tullut valituksia kiinteistöjen 584-401-■■■■ ja 584-401-■■■■ omistajilta myös ely-keskukselle, minkä johdosta ympäristösihteeri ja ympäristölautakunnan puheenjohtaja sekä ely-keskus pitivät palaverin 16.4.2021. Palaverissa käytiin läpi ely-keskukselle tulleet valitukset sekä maa-aines- ja ympäristöluvan lupaehdot. Palaverin perusteella sovittiin, että ympäristölautakunta antaa ely-keskukselle vielä kirjallisen selvityksen lupaehtojen valvonnasta ja mihin toimiin valituksen suhteen on ryhdytty. Muistio ely-keskuksen kanssa pidetystä palaverista liitteenä (liite 2) sekä ely-keskukselle annettu selvitys (liite 3).

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Ville Isomöttönen ilmoitti esteellisyytensä ja poistui kokouksesta (hallintolaki 28 §, osallisuusjäävi) ennen asian käsittelyä ja päätöksentekoa tämän pykälän ajaksi.

Merkittiin pöytäkirjaan, että pöytäkirja luettiin, tarkistettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa tämän pykälän osalta.
